

WYMAGANIA EDUKACYJNE -GEOGRAFIA – KLASA I (ZAKRES PODSTAWOWY)

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
Współczesne problemy demograficzne i społeczne świata					
<p>1.1. Między ekumeną a anekumeną. Przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: ekumena, subekumena, anekumena 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy obszarów o optymalnych warunkach do zamieszkania • wymienia typy obszarów o trudnych warunkach do zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obszary o optymalnych warunkach zaludnienia • wymienia obszary o trudnych warunkach do zamieszkania • wyjaśnia czynniki sprzyjające i utrudniające osadnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny dużej gęstości zaludnienia na wybranych obszarach Ziemi, uzasadniając to charakterystyką czynników sprzyjających osadnictwu • wyjaśnia przyczyny małego zaludnienia na wybranych obszarach, uzasadniając to charakterystyką czynników utrudniających osadnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia gęstość zaludnienia, charakteryzując czynniki sprzyjające lub utrudniające osadnictwo na przykładzie obszarów nieujętych w podręczniku
<p>1.2. Dylematy demografii. Czy można i należy kontrolować przyrost naturalny?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: eksplozja demograficzna, przyrost naturalny, wskaźnik urodzeń i zgonów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia regiony świata o najwyższych i najniższych wskaźnikach przyrostu naturalnego • wymienia choroby charakterystyczne dla poszczególnych faz modelu przejścia epidemiologicznego • odczytuje z mapy kraje o najwyższych wartościach wskaźnika przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia cechy charakterystyczne faz przejścia demograficznego • wyjaśnia cechy charakterystyczne faz przejścia epidemiologicznego • wymienia konsekwencje zbyt małego lub nadmiernego przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wartości wskaźników urodzeń i zgonów w poszczególnych fazach przejścia demograficznego • wyjaśnia przyczyny występowania określonych chorób na poszczególnych etapach modelu przejścia epidemiologicznego • charakteryzuje konsekwencje zbyt małego lub nadmiernego przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje tendencje zmian wskaźnika przyrostu naturalnego dla wybranych regionów i państw świata • prognozuje tendencje zmian zachorowalności dla wybranych regionów i państw świata
<p>2.1. Bieguny bogactwa i ubóstwa. Wskaźniki dobrobytu i ich zróżnicowanie przestrzenne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wskaźniki rozwoju gospodarczego • wymienia wskaźniki rozwoju demograficznego i społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wskaźniki rozwoju gospodarczego • omawia wskaźniki rozwoju demograficznego i społecznego • omawia wskaźnik HDI 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika HDI • klasyfikuje państwa na podstawie wskaźnika HDI 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje zróżnicowanie wskaźników rozwoju demograficznego • interpretuje schemat „zamkniętego kręgu ubóstwa” • wyjaśnia przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju państw 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje rozwiązania dla krajów zacofanych, zmierzające do poprawy sytuacji ekonomicznej i społecznej • interpretuje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju państw
<p>2.2. Solidarność wspólnoty ludzkiej. Czy altruizm się opłaca?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia formy pomocy krajom dotkniętym ubóstwem • wymienia instytucje zajmujące się pomocą 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia formy pomocy krajom dotkniętym ubóstwem • charakteryzuje pomoc rozwojową 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę „efektu domina” • omawia formy pomocy krajom dotkniętym ubóstwem 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje milenijne cele rozwoju • interpretuje dylemat „ryby i wędki” 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje racjonalne sposoby pomocy państwom dotkniętym ubóstwem

<p>2.3. Spichlerze Ziemi. Najważniejsze obszary rolnicze świata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: rolnictwo, uprawa, chow, hodowla • wyjaśnia pojęcia: rolnictwo intensywne i ekstensywne 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki rozwoju rolnictwa • klasyfikuje państwa na podstawie kryterium intensywności rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki rozwoju rolnictwa • wymienia główne obszary rolnicze świata 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne obszary rolnicze świata • charakteryzuje rezerwuary żywności • wyjaśnia korzyści ze wzrostu intensywności rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje racjonalne rozwiązania zwiększające intensywność rolnictwa • proponuje rozwiązania zwiększające podaż żywności
<p>2.4. Spizarnie i kuchnie świata. Co położyć na stole?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki, od których zależy wielkość spożycia żywności na świecie • wyjaśnia pojęcia: głód jawny i utajony 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady krajów, w których głód lub niedożywienie wynikają z przyczyn politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przyrodnicze uwarunkowania wielkości spożycia żywności na świecie • uzasadnia potrzebę zdrowego sposobu odżywiania 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wpływ kultury na tradycje żywieniowe • wyjaśnia mechanizmy dystrybucji żywności na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje racjonalne sposoby rozwiązywania problemu niedostatku żywności w wybranych regionach lub państwach świata
<p>2.5. Dzieje ruralizacji. Zapomniana Arkadia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: ruralizacja i semiurbanizacja, agrobiznes, agroturystyka 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces industrializacji wsi • charakteryzuje rolę rolnictwa plantacyjnego we współczesnej gospodarce rolnej • wymienia funkcje obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces globalizacji produkcji rolnej • wyjaśnia znaczenie procesu utowarowienia rolnictwa dla gospodarki • charakteryzuje rolnictwo ekologiczne • charakteryzuje funkcje obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zalety rozwoju agrobiznesu • charakteryzuje zalety i zagrożenia związane z roślinami genetycznie modyfikowanymi • charakteryzuje zalety rozwoju agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje racjonalne sposoby zwiększania podaży żywności na świecie

Zróżnicowanie gospodarcze świata

<p>3.1. Rozwój cywilizacji zależny od energii. A rozwój energetyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejszych producentów energii elektrycznej na świecie • wymienia podstawowe typy elektrowni 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z mapy nazwy państw, które cechuje największe zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca • wymienia państwa produkujące najwięcej energii ze źródeł nieodnawialnych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje typy elektrowni oraz surowce wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej • wyjaśnia termin: dywersyfikacja 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje strukturę produkcji energii elektrycznej na świecie • analizuje wybrane problemy energetyki alternatywnej 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje i uzasadnia kierunki zmian w produkcji energii elektrycznej na świecie
<p>3.3. Technologiczny wymiar zróżnicowania świata. Technopolie – centra świata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne gałęzie przemysłu wysokich technologii 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy przemysłu wysokich technologii • wyjaśnia terminy: klaster przemysłowy, technopolie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warunki lokalizacji i rozwoju przemysłu wysokich technologii 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje i uzasadnia rozwój najważniejszych technopolii na świecie • charakteryzuje funkcje ośrodków przemysłowych nowych technologii 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse rozwoju w Polsce przemysłu wysokich technologii

<p>3.4. Turystyka jako dział gospodarki. Turysta jako konsument.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie turystyki • wymienia najważniejsze regiony turystyczne na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia turystyczne walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze • wymienia skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego • wyjaśnia terminy: ekoturystyka, agroturystyka 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje turystyczne walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze • charakteryzuje wyjazdy turystyczne Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najważniejsze regiony turystyczne na świecie • charakteryzuje turystykę zrównoważoną 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia związek pomiędzy wzrostem świadomości ekologicznej a rozwojem ekoturystyki • proponuje działania wspierające rozwój ekoturystyki
<p>3.5. Globalna wioska czy globalne miasto? Sieci i wspólnoty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: transnarodowa tożsamość społeczna, telefonia komórkowa, Internet, portal społecznościowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia państwa o największej liczbie użytkowników Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę Internetu w gospodarce • prezentuje korzyści związane z rozwojem Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje zagrożenia społeczne i ekonomiczne związane z rozwojem usług elektronicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje rozwój więzi społecznych w związku z powszechnością elektronicznych form komunikacji
<p>3.6. Arterie gospodarki. Zmiany kierunków i natężenia ruchu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: triada gospodarcza, terminale drogowe, morskie i lotnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje dróg samochodowych • wyjaśnia specyfikę transportu rurociągowego • wymienia zalety i wady różnych rodzajów transportu 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przebieg morskich szlaków komunikacyjnych • analizuje przebieg szlaków drogowych i kolejowych • charakteryzuje wady i zalety różnych rodzajów transportu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje tendencje zmian w zakresie rozwoju transportu drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego • charakteryzuje rolę, jaką we współczesnej gospodarce odgrywają terminale 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje tendencje zmian w zakresie rozwoju transportu drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego • charakteryzuje rolę, jaką we współczesnej gospodarce odgrywają terminale
<p>3.7. Płaszczyzny globalizacji. Spory o beneficjentów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie: globalizacja • wymienia największe firmy świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia fale globalizacji • wymienia płaszczyzny globalizacji • wymienia kraje należące do centrum • wymienia kraje należące do peryferiów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje fale globalizacji • charakteryzuje płaszczyzny globalizacji • wyjaśnia skutki globalizacji w kontekście podziału świata na centrum i peryferie • wymienia scenariusze globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje znaczenie globalnych koncernów dla światowej gospodarki • analizuje wpływ globalizacji na rozwój regionalny i globalny • charakteryzuje scenariusze globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje kierunek zmian w procesach globalizacyjnych na podstawie konkretnych przykładów
<p>3.8. Między integracją a dezintegracją. Czy współczesna mapa świata jest ostateczna?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: integracja, dezintegracja 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia państwa, które w ostatnich latach przestały istnieć • wymienia państwa, które w ostatnich latach powstały 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozpadu wybranych państw świata • wyjaśnia przyczyny powstania wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje procesy, które doprowadziły do rozpadu wybranych państw świata • charakteryzuje procesy, które doprowadziły do powstania wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje mapę Europy w kontekście powstania nowych państw, uzasadniając aspiracje wybranych regionów do własnej państwowości

3.9. Korzyści integracji. Jak procesy integracyjne zmieniają społeczeństwa?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: integracja gospodarcza, euroregion 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia formy integracji gospodarczej • charakteryzuje zasady powoływania euroregionów • wymienia przykładowe euroregiony 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady integracji gospodarczej • charakteryzuje wybrane euroregiony 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje formy integracji gospodarczej • charakteryzuje formy integracji politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje nowe obszary integracji międzynarodowej • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z integracji gospodarczej i politycznej
---	--	--	--	---	--

Relacje człowiek – środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój

4.1. Skarby Ziemi. Jak gospodarować zasobami?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: zasoby nieodnawialne i odnawialne • wymienia przykładowe zasoby nieodnawialne i odnawialne 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę węgla kamiennego i brunatnego we współczesnej gospodarce • omawia rolę ropy naftowej i gazu ziemnego we współczesnej gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje metody wydobywania węgla kamiennego i brunatnego • charakteryzuje rolę zasobów odnawialnych we współczesnej gospodarce • charakteryzuje skutki wydobywania surowców naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje negatywne skutki dla środowiska geograficznego wydobywania surowców mineralnych • charakteryzuje nowe technologie pozyskiwania zasobów naturalnych • charakteryzuje zmiany w sposobach pozyskiwania zasobów naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje i uzasadnia zmiany w roli zasobów odnawialnych i nieodnawialnych w gospodarce światowej i polskiej • ocenia wpływ nowych technologii na rozwój przemysłu wydobywczego
4.2. Walka z wodą i o wodę. Obszary niedoborów i nadmiaru wody	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stan zasobów wody słodkiej na Ziemi • wymienia obszary Ziemi o największym i najmniejszym dostępie do wody pitnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obszary niedoborów wody słodkiej na Ziemi • wymienia obszary konfliktów o wodę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przyczyny zróżnicowania zasobów wody słodkiej na Ziemi • charakteryzuje wybrane konflikty międzynarodowe wywołane przez spory o dostęp do wody 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposoby zwiększania dostępu ludności do zasobów wody słodkiej 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje konkretne i racjonalne rozwiązania problemu dostępu do wody pitnej dla wybranych regionów świata
4.3. Globalne ocieplenie. Ocieplenie, a może... ochłodzenie? Czy możliwa jest kontrola klimatu?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: efekt cieplarniany i globalne ocieplenie • wymienia gazy cieplarniane 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny efektu cieplarnianego • wymienia źródła gazów cieplarnianych • wymienia sposoby zapobiegania nadmiernej emisji gazów cieplarnianych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia efekt pary wodnej • omawia aktualne tendencje zmian klimatycznych • charakteryzuje konsekwencje globalnego ocieplenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia efekt sprzężenia zwrotnego • charakteryzuje sposoby zmniejszania zawartości dwutlenku węgla w atmosferze 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje konkretne i racjonalne sposoby zmniejszania zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze
4.4. Żyjąca powierzchnia. Powłoka glebowa	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: erozja gleb, erozja wodna, erozja wietrzna, degradacja gleby 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze uwarunkowania erozji gleb • wymienia obszary zagrożone erozją gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposoby zapobiegania erozji gleb • wyjaśnia przyczyny erozji gleb w wybranych regionach i państwach świata • wyjaśnia przyczyny i formy degradacji gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposoby zapobiegania erozji gleb • charakteryzuje sposoby zapobiegania degradacji gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje racjonalne rozwiązania problemu erozji i degradacji gleb w wybranych regionach lub państwach świata

<p>4.5. Adaptacja środowiskowa. Człowiek wobec środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sfery należące do systemu przyrodniczego Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: system przyrodniczy Ziemi, geosfery, ekorozwój 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany w podejściu do środowiska przyrodniczego w dziejach człowieka przedstawia poglądy na wpływ człowieka na środowisko naturalne wyjaśnia termin: adaptacja środowiskowa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje współczesne kierunki zmian w relacji człowiek środowisko charakteryzuje energetykę alternatywną charakteryzuje zmianę modelu konsumpcji i sposobu na poprawę stanu środowiska przyrodniczego na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje na konkretnych przykładach wpływ człowieka na środowisko geograficzne, gdzie poprzez ingerencję w jeden element zmiany obejmują całe środowisko
---	---	--	--	--	--